

L'Amazònia, reproduïda al Museu de la Ciència

L'últim paradís, a Barcelona

Des d'aquesta setmana fins a final de l'any vinent, el visitant del Museu de la Ciència de Barcelona pot tenir la sensació de passejar-se per la selva amazònica, alhora que pren consciència de la necessitat de preservar aquest espai tan ric biològicament.

L'exposició vol mostrar la riquesa biològica de l'Amazònia

MUSEU DE LA CIÈNCIA-FUNDACIÓ LA CAIXA

A partir d'aquesta setmana no caldrà fer gaires hores d'avió per endinsar-se en els secrets de la selva amazònica. Aquest immens espai —equivalent a tretze vegades l'estat francès— ha viatjat a Barcelona. El Museu de la Ciència ha aconseguit el miracle tecnològic de comprimir els 6 milions de quilòmetres quadrats llargs de l'Amazònia en 1.200 metres quadrats.

La mostra es diu "Amazònia, l'últim paradís" i estarà oberta fins a final del 1994. Els visitants podran conèixer el tresor biològic que significa aquesta zona del planeta, observar en directe moltes de les espècies que hi viuen, assabentar-se de l'accelerat procés de deforestació i entendre la problemàtica dels indis, que veuen com el seu hàbitat es va reduint cada vegada més.

Parlar de l'Amazònia és fer sortir xifres tan impressionants que necessiten una comparació, una referència. Ja hem dit que l'extensió equival a tenir tretze "Frances" juntes. El volum d'aigua que s'hi mou també és impressionant. Cada hora, l'Amazones diposita tanta aigua al mar com el Tàmesi en tot un any. I la deforestació té també un rècord tristament espectacular. Cada minut desapareix una superfície de boscos equivalent a sis camps de futbol. Cada hora, doncs, perdem l'equivalent a 360 camps de futbol. I això, les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any. En total, la pèrdua anual és de 160.000 quilòmetres quadrats d'aquest paradís.

Els nuclis principals del bosc amazònic es formaren fa uns 100 milions d'anys. L'ésser humà ha demostrat que necessitarà molt menys temps per a destruir-lo. Un gran plafó fa veure la desaparició de la selva. La tala d'arbres va a un ritme accelerat, que el visitant pot observar en un mapa, on uns petits llums verds s'apaguen progressivament, simbolitzant la deforestació. Quan s'apaga l'última llumeta, el calendari marca l'any 2150.

La superfície de l'Amazònia equival a tretze vegades la de l'estat francès, però el seu ritme de deforestació es terrible: cada minut desapareix una superfície de bosc igual a sis camps de futbol.

MUSEU DE LA CIÈNCIA - FUNDACIÓ LA CAIXA

La selva tropical és un espai misteriós, estrany. La llum és, a diverses hores del dia, molt intensa a les parts més altes dels arbres, mentre a terra hi ha penombra. Se senten cants, sorolls, crits, però la majoria d'animals que els emeten romanen invisibles. I tot s'omple de les més diverses olors. Cada metre quadrat que trepitgem té més diversitat d'espècies que no pas molts quilòmetres quadrats d'Europa. En un sol arbre podem tenir-hi més espècies diferents d'insectes que en tot Dinamarca.

El visitant del Museu de la Ciència quedarà impressionat per aquest misteri. La llum simula diversos moments del dia i períodes de l'any, els sorolls ambienten la visita i les olors desperten noves sensacions.

El cicle de 24 hores, el pot viure el visitant en deu minuts. En aquest temps, i de forma progressiva, pot observar, en primer lloc, la foscor del terra en comparació amb la claror enlluernadora que traspua entre les branques. En deu minuts el visitant viu l'albada, el sol del migdia, pluja i tempesta, capvespre i una nit plena d'estels.

Els efectes especials ajuden a fer més realista el passeig. Els sons procedeixen d'enregistraments efectuats per l'equip del museu que, en dues ocasions, ha visitat l'Amazònia. Els sons provenen d'animals, de meteors, de música folklòrica, etc. I les olors de fruites, de plantes diverses, d'animals, en són el complement ideal. L'ambientació general prové de fotografies fetes per l'equip del museu; al mateix temps

hom va projectant un seguit d'audiovisuals.

Un dels objectius de l'exposició és de mostrar la riquesa biològica de l'Amazònia. Aquest sistema té una varietat impressionant de plantes i animals. I aquest àmbit de l'exposició porta un títol explícit: "Tot el versemblant existeix".

En aquest espai, podem observar-hi llavors, fruites, pigments, fulles, animals, eines, armes i insectes. Un detall curiós és el de les fruites. El visitant pot tastar-ne algunes, segons les que siguin accessibles en cada moment. I aquesta riquesa es comparará amb algunes espècies usuals que podem trobar als mercats de Barcelona.

Un capítol especial, el mereixen els insectes. Hi podem veure formigues que van des de les dècimes de mil·límetre fins als dos centímetres, insectes dels colors més diversos, insectes transparents, insectes mimètics, que imiten la natura (fulles, branques) per passar desapercebuts dels depredadors, i altres. El visitant pot observar la diversitat que fa aquests animals tan adaptables als terrenys més diversos.

Però si l'apartat anterior eren mostres, també hi ha insectes vius. Un formiguer de formigues gegants, un aquari amb peixos elèctrics, un terrari... I al costat d'això, en viu o dissecats, granotes verinoses, aranyes que mengen moixons, anacondes gegantines...

Art i natura semblen imitar-se mútuament. Un dels elements que ens pot fer entendre i estimar-los tots dos és la compara-

ció mútua. Per això, una col·lecció d'arrels mostra una diversitat d'estils "artístics". Hi ha arrels modernistes, gòtiques, neoclàssiques... Davant seu, un model en guix les compara amb una obra humana equivalent. Els insectes socials, com formigues i abelles, també fabriquen cases que tenen semblança amb construccions humanes. La reproducció dels igapós -bosc inundat- i dels igarapes -petits rius subsidiaris de l'Amazones- componen un altre àmbit. Finalment, l'Amazònia és vista des de diverses alçades: a vista de satèl·lit, d'avió, d'helicòpter, d'ocell i d'ésser humà.

Però un dels elements més importants de l'exposició és l'explicació de la relació entre l'Amazònia i la resta del planeta. Un butlletí repartit a la sortida recull les notícies més importants sobre l'Amazònia aparegudes els darrers dies a la premsa brasilera. Un plafó indica quantes hectàrees de selva s'han perdut des del dia de la inauguració de l'exposició...

A més a més, el visitant tindrà accés al gran nombre de llibres que els organitzadors de l'exposició han utilitzat i que han passat al fons del Museu.

Art, tecnologia i tresors naturals s'han unit al Museu de la Ciència per tal de fer conèixer l'Amazònia, però sobretot per tal de conscienciar el visitant sobre la necessitat de conservar-la. Per tal de frenar aquest ritme de destrucció que, a cada passa del visitant, s'endú uns quants metres quadrats de selva tropical.

Xavier Duran